

Jinak výsledky práce uvedeného týmu až překvapivě odpovídají v mnohém tomu, co je známo i z výzkumu učitele v České republice: např. o nespokojenosti s extenzí aktivit a hlavně o vlastním pocitu učitele, že jeho pracovní vytíženost dává jen omezenou šanci využít čas pro vlastní výuku a přípravu na ni. A také ovšem o tom, že pocit zaměstnanosti (ve smyslu zatíženosti) a zaměstnanost sama jsou dvě opravdu odlišné věci stejně jako míra deklarované nespokojenosti s pracovní situací a míra ochoty tuto práci případně opustit.

Tím spíše jsme uvítali, že právě jedna ze spoluautorek studií doc. Sawako Yufu byla ochotna přispět k zajištění našeho malého komparativního šetření. Jak už dnes víme, tato drobná „pilotní“ komparace při vší své limitovanosti přidala k prezentovanému obrazu učitele – na japonské i české straně – řadu dalších charakteristik a hlavně inspirací.

Nejpodstatnější ze všeho je asi jedno pozoruhodné zjištění:

Vezměte profesní vrstvu českých pedagogů se všemi peripetemi různých sociálních zvrátů a srovnajte ji s toutéž vrstvou jak v Británii (kde navzdory školské reformě jde neustále o sociálně klidný, evoluční vývoj), tak v Japonsku (kde od razantní změny po druhé světové válce uběhlo půl století). Navzdory všem těmto dějinným i mnoha dalším výrazným kulturním rozdílům nakonec najdete docela základní a zcela zřetelnou shodu.

Ta shoda je překvapivě v tom, co tyto lidi trápí, v čem se cítí být kvalifikováni a přitom sociálně diskvalifikováni a co současně také považují jen a jen za svou, v dané zemi a pro danou vrstvu specifickou situaci.

Možná někde tady, u tohoto fenoménu a fenoménů analogických, se nalézá dobré východisko pro diferenační a hloubkové systematické studium té které profesní nebo i vlastnické sociální skupiny či vrstvy.

*Richard Růžička
Yukino Sato*

Centrum pro kriminologický výzkum Univerzity Oxford

Díky laskavosti Oxford University Hospitality Scheme se autorovi těchto řádek poštěstilo v roce 1996 strávit měsíc ve stimulujícím prostředí, a to na pracovišti, které patří - po boku např. Institutu v Cambridge - k předním v Británii. Nepřevažuje zde ale orientace sociologická: již ze seznamu výzkumných témat uvedených v této stručné informaci vyplyne silná vazba na empirický výzkum souvislostí kriminologických a právních.

Hostitelské Centre for Criminological Research tvoří samostatnou jednotku v rámci univerzity, jejíž členové se podílejí na výuce (kurzu Zločinnost, právo a trestní systém) v rámci různých fakult či college. Pracuje v něm zhruba deset výzkumných pracovníků a dvě administrativní síly, dalších deset badatelů spolupracuje externě. V průběhu času se objevují na kratší stáže ještě další, obvykle mladší pracovníci. Výzkumná činnost je založena na grantech získávaných z různých zdrojů: jisté komplikace zde působí okolnost, že státem subvencované projekty neumožňují

dlouhodobější tematickou orientaci a perspektivu. Přesto jde o pracoviště, které vykazuje schopnost rozvoje – od roku 1996 zde byla ustavena Jednotka probačních studií (vedená R. Burnettem) se samostatným výzkumným programem.

Ředitelem Centra je Dr. Roger Hood, člen All Souls College a ediční rady *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*. Je předním světovým expertem, podílel se např. na studii Amnesty International v USA 1993 o trestu smrti, byl konzultantem OSN pro mezinárodní výzkum trestu smrti (1989 – 1995). Pod jeho vedením vychází v Oxford University Press řada *Clarendon Studies in Criminology*. Velký ohlas měly jeho poslední dvě publikace: *Race and Sentencing* (Clarendon Press, Oxford, 1992) určená Komisi pro rasovou rovnoprávnost, a druhé vydání knihy *The Death Penalty. A World-wide Perspective* (Clarendon Press, Oxford, 1996, 307 s.). Studie o trestu smrti přináší nejaktuálnější údaje o stavu problematiky a má celosvětový význam.

V posledních letech bylo dokončeno několik výzkumných projektů:

- Typologie násilné trestné činnosti
- Grendon: Studie terapeutické věznice
- Ozbrojené loupeže (S. Morrison, I. O'Donnell)
- Rasově motivované incidenty ve vězení (R. Burnett, G. Farrell)
- Analýza podmíněného propuštění (R. Hood, S. Shute – dvě etapy)
- Trestní právo

V současnosti probíhají výzkumy

- mentálně handicapovaných obětí (svědků)
- viktimizace („šikanování“) ve věznicích
- probační studie hodnocení pachatele
- srovnávací výzkum sociálního řádu, trestního práva a komunity v Anglii a v Německu
- kvalitativní výzkum intergeneračních rozdílů v chápání zločinu a spravedlnosti založený na životních příbězích (v londýnském East-endu)
- komunitního dozoru nad pachatelem
- rasově motivovaného zločinu v Evropě

- kolumbijských žen (drogových kurýrů) uvězněných v Evropě.

Za poslední dva roky se objevilo šest doktorandských prací. Centrum organizovalo řadu dalších seminářů. Byla také obnovena tradice specializované vědecké společnosti a jejich diskusních setkání – The Oxford Crime Forum.

Probíhající výzkumy se vyznačují hloubkou záběru i flexibilitou používaných metod, zřetelná je vazba na praktické otázky trestní a bezpečnostní politiky, přitom zachovávají cí kritický odstup. Přinejmenším někteří z výzkumníků se zcela samozřejmě pohybují v terénu vzdáleném na hony akademickému prostředí. Pro českého sociologa však zůstává největším zážitkem návštěva historických prostor věhlasné All Souls College: uzavřít se před vnějším světem do takových knihoven a pracoven je opravdu radost. Také Oxford již praská ve švech pod náporem turistů...

Jiří Buriánek